

SZOCIÁLIS ÉS MUNKAÜGYI MINISZTERIUM

Szám: 2251-3/2007-SZMM

**A kormányzati civil kapcsolatok fejlesztését szolgáló
egyeb intézkedésekről**

Budapest, 2007. június

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

I. Tartalmi összefoglaló

Az előterjesztés javaslatot tesz **a kormányzati civil kapcsolatok fejlesztését szolgáló egyes intézkedésekről** szóló kormányhatározat elfogadására. A kormányhatározat a civil szervezetek vonatkozásában a meglévő demokratikus vívmányok továbbfejlesztését, az átláthatóság növelését, az információáramlás hatékonyságának fejlesztését, az adminisztrációs terhek csökkentését és az egyenlő esélyű hozzáférést kívánja előmozdítani.

Fenti célkitűzéseket szem előtt tartva, az alábbi intézkedések szükségesek:

- civil információs portál működtetése a civil szervezetekkel kapcsolatos kormányzati munka áttekinthető formában történő megjelenítéséhez;
- egy olyan országos civil adatbázis létrehozása, amely az állami szervek által vezetett, a civil szervezetekre vonatkozó nyilvántartások nyilvános adatait napra készen, egy helyen tartalmazza;
- a civil szervezetek elektronikus bírósági nyilvántartásba vételi, változás-bejelentési eljárásának kidolgozása;
- a Magyarországon nyilvántartásba vett civil szervezetek nemzetközi szinten való érvényesülését segíteni kell a nemzetközi nem-kormányzati szervezetek jogi személyiségének elismeréséről szóló 124. számú Európa Tanácsi Egyezményhez történő csatlakozással;
- biztosítani kell a kormányzat munkáját segítő, civil részvétellel működő testületek, valamint a központi költségvetésből támogatott szolgáltató hálózatok működésének nyilvánosságát annak érdekében, hogy a képviselt, illetve célzott társadalmi csoportok, szervezetek megfelelő tájékoztatáshoz jussanak a testületek, illetve szolgáltató hálózatok működéséről;
- a szolgáltató hálózatok áttekintését követően ki kell dolgozni egy olyan szolgáltatási rendszert, amely lehetővé teszi a sztenderdizált, párhuzamosságtól mentes, magas színvonalú szolgáltatások biztosítását;
- a Civil Koordinációs Tárcaközi Bizottság feladatainak, működésének és eszközeinek áttekintése és módosítása annak érdekében, hogy a Bizottság munkájával növelje a kormányzati munka hatékonyságát és összhangját [az anyag előzetes egyeztetése során nem minden tárca értett egyet a Bizottság működésének újraindításával].

II. Kormányprogramhoz való viszony

A kormányprogram szerint szélesíteni kell a közérdekű adatok interneten való – gyorsan letölthető, praktikus módon kereshető, könnyű eligazodást lehetővé tévő szerkezetben történő – ingyenes közzétételének kötelezettségét, az elektronikus információszabadságot. E cél előmozdítása érdekében szükséges egy egységes, országos civil adatbázis létrehozása.

A kormányprogram célkitűzése az elektronikus ügyintézés lehetőségének szélesítésével a bírósági eljárások felgyorsítása. Ezen cél előmozdítása érdekében indokolt a civil szervezetek

tekintetében az elektronikus bírósági nyilvántartásba vételi, változás-bejelentési eljárás szabályainak megteremtése.

III. Előzmények

A Kormány 2003-ban megtárgyalta a kormányzat civil stratégiájáról szóló előterjesztést. A Civil Stratégiában foglalt elvek mentén elkészült, és széles körű társadalmi egyeztetés keretében megvitatásra került a „Kormányzati civil kapcsolatok fejlesztésének irányelvei” c. dokumentum. A Kormányzati civil kapcsolatok fejlesztésének irányelveit a Társadalompolitikai Kabinet 2006. október 10-ei ülésén megtárgyalta és felkérte a minisztereket, hogy – feladat- és hatáskörükre tekintettel – készítsék el és küldjék meg az ágazati civil cselekvési tervre vonatkozó javaslataikat a szociális és munkaügyi miniszternek. A javaslatokat figyelembe véve, valamint a 2006. év utolsó negyedében lefolytatott társadalmi vita eredményeinek megfelelően, az érintett tárcákkal egyeztetve készült el az előterjesztés mellékletében foglalt kormányhatározat tervezete.

IV. Várható szakmai hatások

A civil szektor működési nyilvánosságának növelésével és az információk összefogásával növekszik a szektor átláthatósága különös tekintettel a szervezetek alapadataira és a közpénzek felhasználására. Ezáltal erősíthető a partneri viszony az állam és a civil szektor között.

V. Várható gazdasági hatások

Össztársadalmi szintű gazdasági hatásként várható az adományozási kultúra fejlődése, a civil szervezetek társadalmi beágyazottságának növekedése.

Az civil információs portál fejlesztésének költségei az SZMM költségvetésében tervezettek a 2007. évben.

Az előterjesztés mellékletében foglalt kormányhatározat tervezet előírja [I/2/c. pont], hogy szabályozási koncepciót kell készíteni a civil szervezetek elektronikus nyilvántartásba vételi, változás-bejelentési eljárásának szabályairól. A hiteles elektronikus bírósági kivonat, valamint az elektronikus bírósági nyilvántartásba vételi eljárás megvalósításához elsősorban a már meglévő rendszerek biztonságát és naprakészségét kell fokozni az elektronikus ügyintézés csatornáinak biztonságos, hitelesített rendelkezésre állása érdekében. E tekintetben az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében kiemelt projekt révén biztosítható forrás a fejlesztésekre.

VI. Várható társadalmi hatások

Az állampolgári aktivitás, valamint a civil szervezetek iránti bizalom növekedésével erősödik a társadalmi kohézió.

VII. Kapcsolódások

Az előterjesztés más előterjesztéshez közvetlenül nem kapcsolódik.

VIII. Az Európai Unió jogával való összeegyeztethetőség – nemzetközi vonatkozások

Az előterjesztés közvetlenül nem kapcsolódik európai uniós jogi aktushoz. Az intézkedések az Európai Unió kormányzásának három fontos alapelvét: a partnerséget, participációt és a transzparenciát is figyelembe véve kerültek kidolgozásra.

Az előterjesztés mellékletében foglalt kormányhatározat tervezetének I./4. pontja javaslatot tesz a nemzetközi nem-kormányzati szervezetek jogi személyiségének elismeréséről szóló 124. számú Európa Tanácsi Egyezményhez történő csatlakozásra.

HATÁROZATI JAVASLAT

A Kormány megtárgyalta a kormányzati civil kapcsolatok fejlesztését szolgáló egyes intézkedésekről szóló kormány-előterjesztést, és elrendeli az előterjesztés *mellékletében* foglalt kormányhatározatnak a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Melléklet a 2251-3/2007-SZMM. számú kormány-előterjesztéshez

A Kormány

1.../2007. (...) Korm.

h a t á r o z a t a

a kormányzati civil kapcsolatok fejlesztését szolgáló egyes intézkedésekről

A kormányzati civil kapcsolatok fejlesztése érdekében a Kormány a következő határozatot hozza:

I. Intézkedések

1. A civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszter civil információs portált működtet. A civil információs portálon a minisztériumok a civil szervezetek vonatkozásában az alábbi, saját honlapjukon is elhelyezett információkat napra készen közzéteszik:

- a) a pályázati kiírásokat és eredményeket (a támogató költségvetési szerv, a támogatott szervezet, a támogatási összeg, a támogatási időszak és a támogatott cél feltüntetésével),
- b) az egyeztetés alatt álló koncepciókat, jogszabályokat,
- c) az egyeztetési- és véleménynyilvánítási fórumokról, valamint egyéb, a civil szervezeteket érintő eseményekről szóló tájékoztatást,
- d) a minisztériumok által működtetett vagy támogatott, civil szervezetek részére szolgáltatást nyújtó szervezeteket,
- e) a kormányzat munkáját segítő, civil részvétellel működő tanácsadó, javaslattevő, véleményező testületekről szóló tájékoztatást.

*Felelős: civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszter
valamennyi miniszter*

Határidő: 2007. december 31.

2. A társadalmi szervezetekről és alapítványokról vezetett állami nyilvántartások összhangja, az adminisztrációs terhek csökkentése és az egyenlő esélyű hozzáférés előmozdítása érdekében meg kell teremteni a civil szervezetekről vezetett állami adatbázisokat összekapcsoló országos civil adatbázis létrehozásának és internetes közzétételének feltételeit. Ennek érdekében:

- a) meg kell teremteni az országos civil adatbázis szabályozási háttérét, ennek keretében biztosítani kell egy egységes azonosító bevezetését a civil szervezetek adatait tartalmazó állami nyilvántartásokba.

Felelős: igazságügyért felelős miniszter

adópolitikáért felelős miniszter
civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszter

Határidő: 2008. április 30.

b) meg kell valósítani a civil szervezetek adatait tartalmazó állami adatbázisok összehangolására alkalmas informatikai rendszert,

Felelős: civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszter
igazságügyért felelős miniszter
adópolitikáért felelős miniszter
Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

Határidő: 2008. június 30.

c) szabályozási koncepciót kell készíteni a civil szervezetek elektronikus nyilvántartásba vételi, változás-bejelentési eljárásának szabályairól.

Felelős: igazságügyért felelős miniszter
civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszter
Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

Határidő: 2008. december 31.

3. A civil szektorban zajló folyamatok követése, az állami támogatások és intézkedések hatásainak elemzése céljából készüljön évenkénti teljes körű, éves viszonylatban az adatok összevethetőségét biztosító nonprofit statisztikai adatfelvétel és statisztikai jelentés a civil szektorról.

Felelős: Központi Statisztikai Hivatal elnöke

Határidő: folyamatosan

4. A társadalmi szervezetek és alapítványok nemzetközi szerepvállalásának és integrációjának segítése érdekében készüljön kormány-előterjesztés a nemzetközi nem-kormányzati szervezetek jogi személyiségének elismeréséről szóló 124. számú Európa Tanácsi Egyezményhez történő csatlakozásról.

Felelős: civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszter
igazságügyért felelős miniszter
külpolitikáért felelős miniszter

Határidő: 2007. december 31.

5. A minisztériumok

a) évente ágazati civil cselekvési tervet készítenek, ennek tervezetét véleményezésre megküldik a Civil Koordinációs Tárcaközi Bizottság részére,

Felelős: valamennyi miniszter

Határidő: minden év február 28., 2008-tól kezdődően

b) az ágazati cselekvési tervet megküldik a civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszternek a civil információs portálon való közzététel érdekében.

Felelős: valamennyi miniszter

Határidő: minden év április 30., 2008-tól kezdődően

6. A kormányzat munkáját segítő, civil részvétellel működő tanácsadó, javaslattevő, véleményező testületek működési rendjét át kell tekinteni, és szükség szerint módosítani kell annak érdekében, hogy a civil résztvevő kiválasztása az adott terület vonatkozásában széles körű civil érdekképviseletet biztosító, objektív szempontok alapján történjék. A civil résztvevők elérhetőségét, a kiválasztásukra vonatkozó szempontokat és eljárási szabályokat közzé kell tenni a civil információs portálon.

Felelős: valamennyi miniszter

Határidő: 2007. december 31.

7. Át kell tekinteni a civil szervezetek részére szolgáltatást nyújtó, minisztériumok által támogatott hálózatokat, és javaslatot kell tenni a kormány részére a feladat- és hatáskörök, funkciók párhuzamosságát megszüntető, a szolgáltatások színvonalát emelő szolgáltatási rendszer kialakítására.

*Felelős: civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszter
érintett miniszterek*

Határidő: 2008. december 31.

II. A Civil Koordinációs Tárcaközi Bizottság

1. A Kormány a civil szervezeteket érintő kormányzati munka összehangolása érdekében Civil Koordinációs Tárcaközi Bizottságot működtet (a továbbiakban: Bizottság). A Bizottság koordináló, véleményező, javaslattevő testület.

2. A Bizottság

a) véleményezi a civil szervezeteket érintő szabályozási koncepciók, jogszabályok, kormányzati döntések tervezeteit, ennek érdekében a minisztériumok az államigazgatási egyeztetés során megküldik e tervezeteket a Bizottság részére,

- b) véleményezi az ágazati civil cselekvési tervek tervezeteit,
- c) figyelemmel kíséri az ágazati civil cselekvési tervekben foglaltak megvalósítását, évente összegzést készít a megvalósult feladatokról, és ezt közzéteszi a civil információs portálon,
- d) ellátja a civil szervezetek központi költségvetési támogatásának összehangolásával összefüggő feladatokat, ennek keretében
 - áttekinti a civil szervezetek részére kiírt pályázatokat, szükség esetén javaslatot tesz a pályázati eljárásrendek harmonizálása érdekében,
 - a minisztériumok adatszolgáltatása alapján évente kimutatást készít arról, hogy az egyes minisztériumoknál az előző költségvetési évben mekkora forrást, milyen főbb célokra biztosítottak a civil szervezetek számára. A Bizottság a kimutatást a civil információs portálon közzéteszi.
- e) javaslatot tesz a civil információs portál fejlesztésére, a civil információs portálon megjelenő tartalom frissítésére.

3. A Bizottság elnöke a civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszter által kijelölt személy. A Bizottság tagjai:

- a) valamennyi minisztérium,
- b) a Miniszterelnöki Hivatal,
- c) a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal,
- d) a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség,
- e) a Magyar Államkincstár,
- f) a Központi Statisztikai Hivatal,
- g) az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatalának

civil kapcsolatokkal foglalkozó szervezeti egységének vezetője, illetve ilyen szervezeti egység hiányában a szerv vezetője által kijelölt más vezető beosztású személy.

4. A Bizottság működésének részletes szabályait ügyrendjében állapítja meg, és az általa elfogadott munkaterv alapján legalább kéthavonta ülésezik. A Bizottság feladataival és működésével kapcsolatos titkársági teendőket a civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszter által vezetett minisztérium látja el.

5. A Civil Koordinációs Tárcaközi Bizottság létrehozásáról szóló 1007/2000. (I. 18.) Korm. határozat jelen kormányhatározat közzététele napján hatályát veszti.

Az előterjesztés szöveges része

I. Bevezetés

A demokratikus társadalom alapja és fokmérője a civil szervezetek közéletben betöltött szerepvállalása. A civil szervezetek aktív szerepet játszanak a humántőke fejlesztésében, a társadalmi kohézió és az esélyegyenlőség elérésében. A kormányprogramban foglaltak alapján az állam partnernek tekinti az állampolgárok szabadon létrejövő közösségeit, civil szervezeteit, nem csupán eltűri, de kéri, ösztönzi a kormányzati munka feletti kontrollt, és kisebb-nagyobb közösségek érdekében végzett munkájukat. A civil szektor fejlettsége és méretei okán kiemelt figyelmet érdemel, hiszen mozgósító és forrásbevonási képessége¹ miatt kiemelt partner a közfeladatok ellátásában, végrehajtásában.

Az előterjesztés a civil szervezetek vonatkozásában a meglévő demokratikus vívmányok továbbfejlesztését, az átláthatóság növelését, az információáramlás hatékonyságának fejlesztését, az adminisztrációs terhek csökkentését és az egyenlő esélyű hozzáférést kívánja előmozdítani.

Fenti célkitűzéseket szem előtt tartva, az alábbi intézkedések szükségesek:

- civil információs portál működtetése annak érdekében, hogy a civil szervezetekkel kapcsolatos kormányzati munka koncentrált, áttekinthető formában is meg tudjon jelenni az elektronikus információszabadságról szóló törvénynek, az ún. „üvegseb” törvény törvénynek és az Állami Számvevőszék jelentéseiben megfogalmazott elvárásoknak megfelelően;
- egy olyan országos civil adatbázis létrehozása, amely az állami szervek által vezetett, a civil szervezetekre vonatkozó nyilvántartások nyilvános adatait napra készen, egy helyen tartalmazza;
- a civil szervezetek elektronikus bírósági nyilvántartásba vételi, változás-bejelentési eljárásának kidolgozása;
- a Magyarországon nyilvántartásba vett civil szervezetek nemzetközi szinten való érvényesülését segíteni kell a nemzetközi nem-kormányzati szervezetek jogi személyiségének elismeréséről szóló 124. számú Európa Tanácsi Egyezményhez történő csatlakozással;

¹ A KSH 2004-es adatai szerint a civil szektor 817.729 MFt-os összebevételéből 520.055 MFt nem központi költségvetési forrásból származott; Az 52.391 szervezet 86.501 foglalkoztatottról, 57.060 megbízással személyről, 477.159 önkéntesről, 3.132.923 egyesületi tagról adott számot.

- biztosítani kell a kormányzat munkáját segítő, civil részvétellel működő testületek, valamint a központi költségvetésből támogatott szolgáltató hálózatok működésének nyilvánosságát a civil információs portálon keresztül annak érdekében, hogy a képviselt, illetve célzott társadalmi csoportok, szervezetek megfelelő tájékoztatáshoz jussanak a testületek, illetve szolgáltató hálózatok működéséről;
- a szolgáltató hálózatok áttekintését követően ki kell dolgozni egy olyan szolgáltatási rendszert, amely lehetővé teszi a sztenderdizált, párhuzamosságoktól mentes, magas színvonalú szolgáltatások biztosítását;
- a Civil Koordinációs Tárcaközi Bizottság feladatainak, működésének és eszközeinek áttekintése és módosítása annak érdekében, hogy a Bizottság munkájával növelje a kormányzati munka hatékonyságát és összhangját.

II. Előzmények

A Kormány 2003-ban megtárgyalta a kormányzat civil stratégiájáról szóló előterjesztést. Az elmúlt évek tapasztalatait áttekintve 2006-ban elkészült, és széles körű társadalmi egyeztetés keretében megvitatásra került a „Kormányzati civil kapcsolatok fejlesztésének irányelvei” c. dokumentum. A Kormányzati civil kapcsolatok fejlesztésének irányelveit a Társadalompolitikai Kabinet 2006. október 10-ei ülésén megtárgyalta és felkérte a minisztereket, hogy – feladat- és hatáskörükre tekintettel – készítsék el és küldjék meg az ágazati civil cselekvési tervre vonatkozó javaslatukat a szociális és munkaügyi miniszternek. A javaslatokat figyelembe véve, valamint a 2006. év utolsó negyedében lefolytatott társadalmi vita eredményeinek megfelelően, az érintett tárcákkal egyeztetve készült el az előterjesztés mellékletében foglalt kormányhatározat tervezete.

III. Intézkedések

1. A civil információs portál

A civil információs portál működtetésének legfontosabb célja, hogy összegyűjtve és rendszerezve legyen képes megjeleníteni a civil szervezetekkel kapcsolatos, tárcánál keletkező adatokat. A portál további célja, hogy helyet biztosítson az országos civil adatbázisnak, amely segítségével az egyéb állami szerveknél vezetett, civil szervezetekkel kapcsolatos nyilvános adatok együttesen jelenhetnek meg [lásd a 3. pontban foglaltakat]. Az információ összegyűjtésének, rendszerezésének, tárolásának és közzétételének technikai megvalósulása a központi honlap működtetése, amely fölött a kontrollt és felelősséget az

adatokat szolgáltatók együttesen gyakorolják. Főfelelős a szerkesztőségi feladatokat ellátó SZMM, az adatok feltöltéséről a tárcák (adatgazdák) gondoskodnak.

A portálnak nem célja felváltani a már létező, jól bevált információs csatornákat, honlapokat, azonban szükséges az adatok dinamikus összegyűjtése és egy helyen történő közzététele.² A portálnak a lehető legnagyobb mértékben alkalmaznia kell az ésszerűen automatizált megoldásokat annak érdekében, hogy a lehető legkisebb mértékben terhelje a szervek személyi állományát. Az SZMM biztosítja azon megoldásokat, amelyek segítségével gyorsan, egyszerűen, ellenőrizhető módon jelennek meg adatok a honlapon.

Az egyeztetés alatt álló koncepciók és jogszabályok, valamint az ezek egyeztetését célzó fórumok, illetve események összegyűjtése azért szükséges ezen a portálon, mert jelenleg csupán tárcánként áll rendelkezésre információ az egyeztetésekről, így kevésbé követhetők a kapcsolódások, az egymással összefüggő folyamatok. Szükségesnek tartjuk ezért egy helyen összegyűjteni a civil szervezeteket érintő egyeztetési- és véleménynyilvánítási fórumokról, valamint egyéb, a civil szervezeteket érintő eseményekről szóló tájékoztatásokat.

Az Állami Számvevőszék több jelentésében³ (legutóbb a Nemzeti Civil Alapprogramból civil szervezeteknek juttatott költségvetési támogatások ellenőrzéséről szóló 0635. számú jelentésben) javasolta a civil szervezetek működésének támogatása tekintetében a szakmailag indokolatlan átfedések megszüntetését. Ez a pályázati kiírások és eredmények adatainak összegyűjtésével és publikálásával oldható meg, amelyek adatait a civil információs portál felé a forrásért felelős tárcák szolgáltatják a számukra kialakított, egységes felületen keresztül. Az adatok központi megjelenítése biztosítja az átláthatóságot a központi kormányzat szintjén, és segíti a közpénzek felhasználásának és hasznosulásának követhetőségét, ellenőrizhetőségét.

² A Kormányzati Informatikai Egyeztető Tárcaközi Bizottság 22. sz. ajánlásában hivatkozott „Politikai vezetők deklarációja az állampolgároknak nyújtott szolgáltatások technológiai fejlesztéséről” c. dokumentum szerint: „...az elektronikus kormányzatnak a következőkre kell fókuszálnia: ... egyszerűsíteni kell a több helyen jelen levő, és többféle alakban előforduló információk nyilvános elérhetőségét.”

³ 0635 sz. jelentés a Nemzeti Civil Alapprogramból civil szervezeteknek juttatott költségvetési támogatások ellenőrzéséről; 0467 sz. jelentés az államháztartáson kívüli állami feladatellátás rendszerének ellenőrzéséről; 0237 sz. jelentés a társadalmi szervezeteknek és köztestületeknek juttatott költségvetési támogatások ellenőrzéséről; 0228 sz. jelentés a közalapítványoknak és az alapítványoknak az 1998-2001. évek között juttatott nem normatív központi költségvetési támogatás felhasználásának ellenőrzéséről.

A civil szervezetek számára szolgáltatásokat nyújtó, állami fenntartású, vagy állami támogatásból működő szervezetek hasznos és nélkülözhetetlen munkát végeznek a tájékoztatásban, a kormányzati-civil párbeszéd segítségével. Célszerű egy helyen megjeleníteni ezen szolgáltatókat az ügyfélkapcsolat fejlesztése érdekében.

2. Országos civil adatbázis és elektronikus ügyintézés

A társadalom és az igazgatás különböző szintjein már az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvénnyel egyidejűleg megjelent az igény az országos civil adatbázis létrehozására, amely az állami szervek által vezetett, a civil szervezetekre vonatkozó nyilvántartások nyilvános adatait napra készen, egy helyen tartalmazza.

A civil szervezetek a központi költségvetésből jelentős⁴ támogatásban részesülnek, azonban pontos, átfogó információ nem áll rendelkezésre a kedvezményezettekről és a közpénz felhasználásáról sem. Bár számos szabályozás előírja a civil szervezetekhez, társadalmi részvételhez, párbeszédhez, információszabadsághoz fűződő jogok érvényesítését, azonban az állami szervek által közzétett információk széttöredezettek, ezért fontos, hogy az átláthatóság, ellenőrizhetőség érdekében ezek az adatok összesítve, rendszerezve is megjelenjenek.

Jelenleg a társadalmi szervezetek és alapítványok vonatkozásában több, állami szerv által vezetett nyilvános adatbázis áll rendelkezésre:

- megyei (fővárosi) bíróságok nyilvántartásai [interneten nem érhető el];
- Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatalának országos névjegyzéke [interneten nem érhető el];
- APEH 1%-os rendelkezések kedvezményezettjei [interneten elérhető];
- APEH ÁFA alanynak minősülő adózók [interneten elérhető];
- Egyenlő Bánásmód Hatóság nyilvántartása a rendezett munkaügyi kapcsolatok követelményét megsértőkről [interneten elérhető];
- Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Felügyelőség nyilvántartása a rendezett munkaügyi kapcsolatok követelményét megsértőkről [interneten elérhető];
- SZMM önkénteseket fogadó szervezetek hatósági nyilvántartása [interneten elérhető];
- SZMM NCA elektori rendszerével kapcsolatos adatok [interneten elérhető];
- A tárcák által civil szervezeteknek nyújtott támogatások adatai az Eitv. szerint [interneten elérhető].

⁴ KSH 2004-es adat szerint: 297,674 mrd Ft

Az országos civil adatbázis létrehozásának indokai

Általánosságban elmondható, hogy a különböző állami adatbázisok sok esetben eltérő, illetve nem azonos formájú adatokat tartalmaznak a civil szervezetekről, ez megnehezíti az adatkeresést, elemzést, a kapcsolattartást és bizonytalanságot kelt.

Egy egységes adatbázis a civil szektorban való tájékozódást minden, a civil szervezetekkel kapcsolatban álló szereplőnek megkönnyíti:

A **magánszemélyek** tekintetében előmozdíthatja az önkéntes tevékenységet, illetve az SZJA 1%-ának felajánlása tekintetében bővebb információszerzésre ad lehetőséget;

A **civil szervezetek** esetében az adatbázis nagyban hozzájárulhat a civil önszerveződés különböző szintjeinek kialakításához, az SZJA 1%-a felajánlása egyszerűbbé tétele által bevételek várható növekedéséhez, és lehetővé teszi, hogy a civil szervezetekről vezetett állami nyilvántartások adataihoz egy helyen férhessenek hozzá.

Az állami szervek esetében

- az adatbázis nagymértékben hozzájárulhat a központi költségvetésből nyújtott támogatások közötti átfedések megszüntetéséhez. Évek óta problémát jelent ugyanis, hogy nem lehet összesítve nyomon követni a civil szervezetek részére nyújtott állami támogatásokat, ezáltal adott a párhuzamos támogatások lehetősége. Ha egy adatbázis tartalmazza a szervezetek részére nyújtott támogatásokat, akkor napra készen lehet látni, hogy adott szervezetnek mely szervek, milyen célból nyújtottak támogatást, valamint azt is, hogy a korábbi támogatásokkal a szervezet rendben elszámolt-e, van-e köztartozása, megkönnyítve a támogatással kapcsolatos döntést;

- a civil szervezetek adatait napra készen tartalmazó adatbázis egyszerűsíti a pályázati eljárásokat, és radikális mértékben csökkenti az adminisztrációs terheket, mivel szükségtelenné teszi olyan adatok igazolását, amelyeket az adatbázis tartalmaz⁵;

- mivel az egyes állami adatbázisok nincsenek összehangolva, ezért előfordul, hogy ugyanazon szervezet esetében egyazon vonatkozásban eltérő adatok

⁵ Erre vonatkozó javaslatot már az Állami Számvevőszék 0237 sz. jelentése (a társadalmi szervezeteknek és köztisztviselőknek juttatott költségvetési támogatások ellenőrzéséről) is megfogalmazott.

találhatók. A nyilvántartások bizonytalansága, esetleges pontatlansága a fenntartásukra fordított erőforrások elfecsérlését jelenti. Az adatbázisok összekapcsolását követően nem fordulhatna elő az, hogy ugyanazon szervezet valamely adata az egyes nyilvántartásokban eltér;

Az országos civil adatbázis létrehozásához szükséges feladatok

Az országos civil adatbázis létrehozása érdekében

- a) a civil szervezetek adatait tartalmazó állami adatbázisokat frissíteni kell,
- b) biztosítani kell az interneten jelenleg nem elérhető nyilvános adatbázisok internetes elérhetőségét,
- c) az egyes adatbázisokban a civil szervezet adatai közé fel kell venni egy egységes azonosítót [pl. az adószám]: ez biztosítja az összeköttetést az adatbázisok között;
- d) a meglévő infrastruktúrákat, informatikai rendszereket képessé kell tenni arra, hogy a több helyen tárolt, összekapcsolt nyilvántartások nyilvános adataiból egyszerre – az adatvédelmi szempontok szem előtt tartása mellett – tetszőleges szempont szerint adatokat lehessen lekérdezni.

a) A civil szervezetek adatait tartalmazó adatbázisok frissítése

Jelenleg a civil szektor pontos mérete nem ismert, a civil szervezetekre vonatkozó nyilvántartások eltérő számú szervezetet tartanak nyilván. A Központi Statisztikai Hivatal nyilvántartása szerint 52 ezer szervezet működött 2004-ben. Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala által vezetett névjegyzék szerint jelenleg 76 ezer szervezet működik. Az OITH tájékoztatása szerint a névjegyzék a 2003 előtti időszak vonatkozásában nem minden esetben tartalmaz pontos adatokat, a névjegyzék vezetése csak 2003-ban került az OITH-hoz.

Az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény 15. §-ának (7) bekezdése alapján a bírósági nyilvántartásba bejegyzett adatok változását – a változástól számított 60 napon belül – be kell jelenteni. Az alapítványok tekintetében azonos szabályt fogalmaz meg a Ptké. 91/A. §-ának (5) bekezdése. A gyakorlatban mégis előfordul, hogy a szervezet képviselője – mivel az adatváltozás bejelentésében nincs motivációja, illetve a bejelentés elmulasztásának nincs hátrányos jogkövetkezménye – megfelelkezik pl. az elérhetősége megváltozásának bejelentéséről. Az is előfordulhat, hogy a nyilvántartás olyan szervezetet tartalmaz, amely már évek óta nem végez tényleges tevékenységet. Bejelentés hiányában az, hogy a bírósági

nyilvántartásban foglalt adatok nem a valós helyzetet tükrözik, az ügyészség törvényességi felügyeleti eljárása keretében kerülhet tisztázásra.

Annak előmozdítása érdekében, hogy a civil szervezetek adatait tartalmazó bírósági nyilvántartás jobban közelítse a valós helyzetet, a következő intézkedések megtétele javasolt:

- a KSH felé történő éves adatszolgáltatás keretében a KSH-nak meg kell keresni a bírósági nyilvántartás szerint még működő szervezeteket. Fel kell hívnia a szervezetek képviselőit, hogy amennyiben a bírósági nyilvántartás szerinti elérhetőségi adatai megváltoztak, a bíróságon – megadott határidőn belül – jelentsék be az adatváltozást. Az adatváltozás bejelentésének elmulasztása esetén szankció [pénzbírság] előírása szükséges.
- az adatközlés teljes elmaradása esetén: az ügyészség KSH általi értesítése, törvényességi felügyeleti eljárás kezdeményezése annak érdekében, hogy – a törvényességi felügyelet keretében – a nem működő szervezetek az aktív szervezetektől elkülönítésre kerüljenek.

b) Az adatbázisok elektronikus úton történő elérése

A társadalmi szervezetek és alapítványok alapadatait a megyei bíróságok nyilvántartásai tartalmazzák. A nyilvántartás egyebek között tartalmazza a szervezetek nevét, székhelyét, célját, a képviselő elérhetőségét. A nyilvántartásból derül ki, hogy a szervezet működését felfüggesztették-e, esetleg törölték a nyilvántartásból. **A civil szektorral kapcsolatba kerülő szereplőknek elemi érdekük**, hogy ezen adatoknak minél gyorsabban, könnyebben birtokába juthassanak. Jelenleg két lehetőség kínálkozik erre:

- a társadalmi szervezetet vagy alapítványt nyilvántartó megyei (fővárosi) bíróságtól – térítés ellenében – közhiteles kivonat kérhető a szervezet nyilvántartási adatairól,
- az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala [OITH] országos névjegyzéket vezet a megyei (fővárosi) bíróságok nyilvántartásai alapján, és a névjegyzék adataiból – térítésmentesen – információt nyújt az érdeklődőknek (ez nem közhiteles).

Ezen adatszolgáltatásokkal kapcsolatban a következőket lehet megállapítani:

- a két nyilvántartás adatköre nem teljesen fedi egymást, az OITH névjegyzékének adatai a bírósági kivonat adatainál szűkebb körűek,

- bár mind a megyei bíróságok, mind az OITH névjegyzék elektronikusan rögzített, jelenleg nincs mód arra, hogy ezen adatbázisokhoz az interneten keresztül hozzá lehessen férni, az adatokhoz való hozzájutás körülményes,
- az adatszolgáltatások jelentős adminisztrációs terhet okoznak az adatszolgáltatók oldalán,
- valós igényként jelentkezik, hogy nem egy adott szervezet adataira, hanem bizonyos tulajdonsággal rendelkező szervezetek adataira van szükség: például egy természetes személy önkéntes tevékenységet kíván végezni, és adott településen székhellyel rendelkező, meghatározott tevékenységet végző szervezeteket keres, vagy a magánszemély a személyi jövedelemadója 1%-ának felajánlása érdekében adott tevékenységet végző szervezeteket keres. A jelenlegi adatszolgáltatások nem tudnak ilyen igényt teljesíteni, noha elemi érdek az önszerveződés és transzparencia elősegítése.

A jelzett problémák enyhítésére a következő célkitűzések megvalósítása javasolt:

Rövid távú célkitűzés: a bírósági kivonat adataihoz elektronikus úton történő hozzáférés megteremtése. Ennek érdekében

- az OITH által vezetett országos névjegyzék adatkörét összhangba kell hozni a megyei (fővárosi) bíróságok nyilvántartásának adatkörével,
- lehetővé kell tenni az OITH névjegyzékéhez interneten keresztül történő hozzáférést.

Középtávú célkitűzés: az OITH névjegyzéke bázisán meg kell teremteni a hiteles elektronikus bírósági kivonat kiadásának lehetőségét, a hiteles elektronikus cégkivonathoz hasonlóan.

Hosszú távú célkitűzés: ki kell dolgozni a civil szervezetek elektronikus nyilvántartásba vételi, változás-bejelentési eljárásának szabályait.

c) **Az adószám mint egységes azonosító bevezetése**

Meg kell teremteni az állami nyilvántartások összekapcsolásának alapját egy egységes, minden nyilvántartásban következetesen alkalmazott azonosító adat alkalmazásával,

amelynek keretében az azonosítót fel kell tüntetni minden, a civil szervezetre vonatkozó hivatalos iraton (különös tekintettel a társadalmi szervezet vagy alapítvány bírósági nyilvántartási adatairól kibocsátott kivonatra), valamint az Eitv. szerinti közzétételi listákon.

A megyei (fővárosi) bíróságoknál a lajstromszám formátuma megyénként esetenként eltér. Ennek egységesítése vagy egy új azonosító szám bevezetése helyett célszerű az adószám felhasználása az adatbázisok közötti összeköttetés megteremtésére. Ennek érdekében minden adatbázisnak (különös tekintettel a bírósági nyilvántartásokra és a bírósági kivonatokra) tartalmaznia kell az adószámot, ez pedig a technikai fejlesztésen túlmenően elsősorban jogalkotási feladatot jelent.

d) Az országos civil adatbázis felépítése

Az országos civil adatbázis létrehozása érdekében a már létező és nyilvános adatokat tartalmazó adatbázisokat össze kell kapcsolni. Az összekapcsolást követően megvalósítható egy olyan rendszer, amelyben minden adat az adatgazda kezelésében marad, az adat keletkezésének a helyén, viszont lehetővé válik, hogy egy szoftver a különböző adatbázisokból egyszerre kérhessen le adatokat, és a lekérdezést megjelenítse.

Az adatbázis akkor válhat egységessé, ha az egyes állami szerveknél vezetett adatbázisok csak azokat az adatokat tartalmazzák, amelyek helyben keletkeznek, a többi adatot az egyéb állami szerveknél vezetett nyilvántartásokból hívják le.

Az adatbázisokat nem elegendő összekapcsolni, nyilvánossá is kell tenni az interneten annak érdekében, hogy az állami szervek mellett a civil szervezetek és a társadalom egyéb résztvevői is kiaknázhassák az összekötés előnyeit. Jelenleg a megyei (fővárosi) bíróságok nyilvántartásai, valamint az OITH – a bírósági nyilvántartásokban foglalt egyes adatokat országos szinten egyesítő – névjegyzéke nem érhető el az interneten. Tekintettel arra, hogy az OITH adatbázisa közvetlenül a megyei bíróságok nyilvántartási adataiból táplálkozik, elegendő az OITH névjegyzékének a többi adatbázissal történő összekapcsolása, és interneten keresztül történő elérhetősége megvalósul.

Elektronikus ügyintézés

A közhiteles adatbázis alapjait továbbfejlesztve meg kell teremteni a civil szervezetek számára is az elektronikus ügyintézés lehetőségét⁶ a bírósági ügyintézéssel (alapítás, módosítás, változás-bejelentés) és a beszámolók (éves beszámoló, közhasznúsági jelentés, SZJA 1% felhasználásáról szóló közlemény) közzétételével, valamint a KSH (és más állami szervek) felé történő adatszolgáltatással összefüggésben biztonságos, hiteles, elektronikus csatornákon keresztül szoros együttműködésben a kormányzati portállal.

Az Országos Cégnyilvántartó és Céginformációs Rendszer évek óta lehetővé teszi a cégek vonatkozásában az elektronikus ügyintézés. A technikai megvalósítás mintája tehát adott, a szabályozási előzmények pedig megkönnyítik az OCCR-hez hasonlóan jól működő rendszer létrehozását.

Finanszírozás

Tekintettel arra, hogy az országos civil adatbázis adatait az állami szervek különböző helyeken jelenleg is nyilvántartják, többségüket elérhetővé tették az interneten keresztül, ezért a nyilvántartások összekapcsolása és adatainak internetes közzététele nem igényel jelentős nagyságrendű forrást.

Az előterjesztés mellékletében foglalt kormányhatározat tervezet előírja [II/2/c. pont], hogy szabályozási koncepciót kell készíteni a civil szervezetek elektronikus nyilvántartásba vételi, változás-bejelentési eljárásának szabályairól. A hiteles elektronikus bírósági kivonat, valamint az elektronikus bírósági nyilvántartásba vételi eljárás megvalósításához elsősorban a már meglévő rendszerek biztonságát és naprakészségét kell fokozni az elektronikus ügyintézés csatornáinak biztonságos, hitelesített rendelkezésre állása érdekében. E tekintetben az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében kiemelt projekt révén biztosítható forrás a fejlesztésekre. Ennek érdekében projektjavaslatot kell készíteni az érintett tárcák bevonásával.

3. A civil érdekérvényesítés átláthatósága

Mára a kormányzati munkában történő részvételre – a tanácsadó, javaslattevő, véleményező testületeken keresztül – számos lehetőség épült ki a civil szervezetek számára. E testületek a

⁶ Az elektronikus adóbevallás lehetősége a kormányzati portálon már adott, azonban ez a szervezeteknek csak azon részét érinti, amely rendelkezik gazdálkodásból származó bevétellel.

hasznos munka elvégzése mellett bizonyos fokú legitimitást adnak a döntések alátámasztásához. A testületek működése, a civil résztvevő kiválasztására vonatkozó eljárások azonban nem eléggé átláthatók, ezért a civil szervezetek számára világossá kell tenni, hogy mely testületekben, milyen módon tudják érvényesíteni az általuk képviselt társadalmi érdekeket.

Ez csak olyan módon biztosítható, ha átfogóan, naprakészen állnak rendelkezésre információk:

- azon testületekről, amelyekben lehetőség van az érdekek megjelenítésére (civil delegált részvételével működnek);
- a testületekhez kapcsolódóan azon eljárásrendről, jogszabályhelyről, valamint a kiválasztás módjáról és idejéről (időszakairól) annak érdekében, hogy minél szélesebb társadalmi csoportok tudjanak bekapcsolódni a kiválasztási eljárásba, illetve a testület működésébe; továbbá
- a testületekben részt vevő civil delegáltak személyéről, eléréséről annak érdekében, hogy jelzéseiket rajtuk keresztül el tudják juttatni a testületekhez.

Az intézkedés megvalósítása érdekében létre kell hozni és folyamatosan frissíteni kell a katasztert, amelynek közzététele a civil információs portálon lehetséges.

4. Évenkénti teljes körű nonprofit statisztikai adatfelvétel

A kormányzati döntések hatásainak elemzése érdekében biztosítani kell a KSH által készített évenkénti teljes körű nonprofit statisztikai adatfelvételt, valamint fenn kell tartani azok összehasonlíthatóságát a módszertan változatlansága által.

A KSH adatfelvételére támaszkodva a nem válaszoló szervezetek esetében jelzéssel kell élni a törvényességi felügyeleti jogkört gyakorló Legfőbb Ügyészségnél, ezáltal a már nem működő szervezetek megszüntethetők és kivezethetők a bírósági nyilvántartásokból, biztosítva a szervezetek adatainak frissítését, a valós állapothoz történő közelítést. Ennek megalapozásához szükséges megteremteni az eljárás jogi háttérét, továbbá a civil portálon biztosítani kell az egyes szervezetekhez kapcsolódóan a felügyeleti eljárásról szóló tájékoztatást. A KSH adatfelvételeit a kialakítandó elektronikus ügyintézés nagymértékben elősegítheti, hiszen az adatok biztonságos, hitelesített elektronikus csatornán keresztül történő eljuttatása komoly költségmegtakarítást eredményezhet.

5. A magyarországi civil szervezetek nemzetközi szerepvállalása

A Magyarországon nyilvántartásba vett civil szervezetek nemzetközi szerepvállalásának erősítése érdekében szükséges csatlakozni a nemzetközi nem-kormányzati szervezetek jogi személyiségének elismeréséről szóló 124. sz. ET egyezményhez, hiszen a magyar civil társadalom ezáltal erősebb érdekérvényesítő képességgel tud megjelenni a nemzetközi szinten, erősítve ezzel a nemzetpolitikai érdekek megvalósulását. Az egyezmény azokra az egyesületekre, alapítványokra és egyéb szervezetekre vonatkozik, amelyek legalább két államra kiterjedően nonprofit tevékenységet folytatnak. Az egyezmény értelmében ezen szervezetek jogi személyiségét és jogképességét el kell ismerni a többi szerződő államban is.

6. Az ágazati civil cselekvési tervek

A kormányhatározat kötelezően előírja valamennyi szaktárca részére ágazati civil cselekvési terv elfogadását, amelynek nyilvánossága biztosítja a civil kontrollt és a participáció elvének érvényesülést valamennyi ágazatban. A civil szektorral kapcsolatos teendők folyamatos aktualizálása biztosítja, hogy a mindenkori társadalmi igényekre a szaktárcák kellő időn belül tudjanak reagálni. Fontos, hogy a tárcák évente gondolják át a civil szektorhoz való viszonyulásukat, az elért eredményeket és az elérendő célokat. A cselekvési terv az adott tárcának a civil szférával való kapcsolatára vonatkozik: meg kell tervezni, hogy a tárca milyen lépésekkel kívánja fejleszteni civil kapcsolatait, közvetve a civil társadalmat. A cselekvési tervek tervezeteinek a Civil Koordinációs Tárcaközi Bizottság elé terjesztésével ki lehet szűrni az esetleges párhuzamosságokat, így növelhető a kormányzati munka hatékonysága összkormányzati szinten. A cselekvési tervek végrehajtásáról és megvalósulásáról szóló, a bizottság számára eljuttatott beszámoló a tárcák közötti együttműködést és a jó példák terjesztését segíti elő. A cselekvési tervek előkészítését, társadalmi vitáját, elfogadását, végrehajtását és az erről szóló beszámolót közzé kell tenni a portálon annak érdekében, hogy a nyilvánosság és az elektronikus információszabadság alapvető kritériumainak meg lehessen felelni.

7. Közpénzből működtetett szolgáltató hálózatok

A civil szervezetek számára szolgáltatást nyújtó, a tárcák által támogatott hálózatok adatainak összegyűjtésével, rendszerezett tárolásával és aktualizált közzétételével biztosítható a szolgáltatások közötti párhuzamosságok szűrése, a hálózatok együttműködésének erősítése és hatékonyságuk növelése, végső soron pedig a közpénzek hatékonyabb felhasználása. A nyilvánosságon túlmenően szükséges, hogy a közpénzből finanszírozott, hasonló jellegű

szolgáltatások színvonala között ne legyen nagy az eltérés. Ennek érdekében meg kell határozni a szolgáltatások minőségi követelményeit. A szolgáltató hálózatok áttekintését követően ki kell dolgozni egy olyan szolgáltatási rendszert, amely lehetővé teszi a sztenderdizált, párhuzamosságoktól mentes, magas színvonalú szolgáltatások biztosítását.

8. A Civil Koordinációs Tárcaközi Bizottság feladatainak, működésének áttekintése és módosítása

Mivel a civil szervezeteket érintő kormányzati feladatok megvalósítása több tárca hatáskörébe tartozik, célszerű a tárcaközi bizottságra bízni a feladatok koordinálását, monitorozását. A Bizottság működésének elsődleges célja a tárcák közötti információáramlás elősegítése, valamint a folyamatba épített és utólagos monitorozás. A tárcák beszámolóinak, adatszolgáltatási kötelezettségének előírása előmozdítja a magas színvonalú kormányzati munkát. A Bizottság működésének fontos alapkövei az operativitás és a rendszeresség, amelyet a civil ügyekért felelős szakmai vezetők szintjén javasolt biztosítani.

A Bizottság áttekinti a civil szervezetek részére kiírt pályázatokat a pályázati eljárásrendek harmonizálása, a pályáztatási gyakorlat egységesítésének előmozdítása érdekében. Ennek keretében megfontolandó a pályázattal elnyerhető összegtől függően eltérő adminisztrációs teherrel járó pályázati standardok kidolgozása. Célszerű továbbá a leendő országos civil adatbázissal, illetve a civil információs portálon közzétett adatokkal összefüggésben átgondolni, hogy 1. milyen adatok, okiratok benyújtása válik szükségtelenné; 2. a pályázat elbírálása során milyen, a megalapozott döntést elősegítő információk állnak rendelkezésre [pl. a szervezet az adott célra kapott-e más tárcától támogatást, milyen összegben, elszámolt-e vele rendben, stb.]

A Bizottság véleményezi a civil szervezeteket érintő szabályozási koncepciók, jogszabályok, kormányzati döntések, az ágazati civil cselekvési tervek tervezeteit. A feladat előírása biztosítja, hogy a tárcák által kidolgozott, civil szervezeteket érintő anyagok időben eljussanak az érintettek civil ügyekkel foglalkozó szervezeti egységeihez.

Kérem a Kormányt, hogy az előterjesztést fogadja el.

Budapest, 2007. június „ „

Kiss Péter